

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НРЗВО «КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ»

Факультет

Економіки, управління та діджиталізації

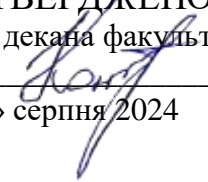
(назва факультету)

Кафедра публічного управління, менеджменту та інклюзивної економіки

(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. декана факультету

 (Коркушко О.Н.)

«30» серпня 2024

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**Економіка підприємства**

освітній ступінь	бакалавр
освітньо-професійна програма	Облік і оподаткування
шифр і назва галузі знань	07 Управління і адміністрування
шифр і назва спеціальності	071 Облік і оподаткування
назва спеціалізації	
мова викладання	українська

м. Кам'янець-Подільський
2024 р.

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:
НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»
(повне найменування закладу вищої освіти)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Бачинська Олена Миколаївна, кандидат економічних наук, викладач кафедри публічного управління, менеджменту та інклюзивної економіки

Робоча програма обговорена та схвалена на засіданні кафедри публічного управління, менеджменту та інклюзивної економіки

Протокол від «30» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри (Олена БАЧИНСЬКА)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«30» _серпня_ 2024 року

1. Мета навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у студентів наукового світогляду та сукупності знань і навичок використання наукового інструментарію, теорії та практики господарювання, конкретних форм і методів раціональної організації і управління виробництвом з метою підвищення ефективності функціонування підприємства як основної ланки суспільного виробництва в умовах ринкової економіки.

1.1. Компетентності, яких набувають студенти в процесі вивчення навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.
Загальні компетентності	<p>ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК03. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК04. Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК05. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК07. Здатність бути критичним та самокритичним.</p> <p>ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК09. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК11. Навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.</p> <p>СК02. Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.</p> <p>СК03. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.</p> <p>СК04. Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.</p> <p>СК05. Проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень.</p> <p>СК06. Здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій.</p> <p>СК07. Застосовувати методики проведення аудиту й послуг з надання впевненості.</p> <p>СК08. Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й</p>

	<p>використання його ресурсів.</p> <p>СК09. Здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування.</p> <p>СК10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.</p> <p>СК11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.</p>
--	---

1.2. Програмні результати навчання:

Програмні результати навчання	<p>ПР 08. Розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації.</p> <p>ПР 09. Ідентифікувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств.</p> <p>ПР 13. Усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння її ринкового позиціонування.</p>
--------------------------------------	---

2. Опис навчальної дисципліни

1. Найменування показників:

- 1.1. Кількість кредитів – 4.
- 1.2. Загальна кількість годин – 120.
- 1.3. Кількість модулів – 1
- 1.4. Кількість змістових модулів – 2.
- 1.5. Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва) –

2. Характеристика навчальної дисципліни:

- 2.1. Форма навчання – денна/заочна.
- 2.2. Статус навчальної дисципліни (нормативна/навчальна дисципліна самостійного вибору) – нормативна.
- 2.3. Передумови для вивчення дисципліни (перелік навчальних дисциплін, які мають бути вивчені раніше, перелік раніше здобутих результатів навчання) – основи економічної освіти, економічна теорія, господарське право.

3. Обсяг навчальної дисципліни

3.1. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

<p><i>Змістовий модуль 1. Підприємництво в сучасній системі господарювання. Ресурсне забезпечення господарської діяльності</i></p>
<p>Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання</p>
<p>Поняття підприємства як головної ланки народного господарства, його основні риси. Еволюція теорій економіки підприємства.</p> <p>Мета, завдання і основні напрямки діяльності підприємства. Створення підприємства та правові основи його функціонування. Господарський кодекс України. Статут підприємств. Генеральна тарифна угода й колективний договір. Класифікація підприємств.</p> <p>Принципи, форми і типи підприємницької діяльності. Законодавче забезпечення підприємництва. Активізація підприємницької діяльності в Україні.</p> <p>Підприємницькі договори (контракти, угоди): структура і порядок укладання. Загальні і</p>

специфічні умови договору. Основні напрямки співпраці партнерів. Партнерські зв'язки та угоди. Міжнародний бізнес: поняття, суб'єкти, типи та види. Форми зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Спільні підприємства.

Тема 2. Зовнішнє середовище функціонування підприємства

Поняття, компоненти та моделі ринкового середовища функціонування підприємств. Внутрішнє середовище функціонування підприємства. Характеристика окремих складових макро- та мікросередовища підприємства.

Ринкове середовище господарювання підприємства. Методи аналізу зовнішнього середовища діяльності підприємства.

Тема 3. Соціальна відповідальність підприємства

Сутність та основні характеристики соціальної відповідальності підприємства. Соціальна відповідальність у внутрішньому середовищі підприємства. Особливості соціальної відповідальності партнерів соціально-трудова відносин.

Зовнішня соціальна відповідальність. Форми реалізації корпоративної філантропії компанії. Соціально відповідальний маркетинг. Екологічно відповідальний бізнес.

Тема 4. Управління підприємством

Сутність і принципи управління суб'єктами господарювання та шляхи вдосконалення. Поняття і класифікація методів управління. Характеристика економічних, адміністративних, соціально-психологічних методів управління.

Структура органів управління промисловістю, галуззю, підприємством. Типи організаційних структур управління: лінійні, функціональні, штабні, матричні (програмно-цільові), дивізіональні.

Вищі органи управління підприємствами та організаціями: міністерства і комітети, державні корпорації і концерни. Ефективність адміністративної реформи в Україні. Зарубіжний досвід централізованого управління підприємствами та організаціями.

Тема 5. Планування діяльності підприємства

Сутність, принципи та методи планування. Система планів підприємства.

Сутність та основні етапи стратегічного планування на підприємстві. Характеристика бізнес-планування. Структура бізнес-плану. Методика розробки окремих розділів бізнес-плану.

Тактичне планування діяльності підприємства. Відмінність тактичного планування від стратегічного. Оперативне планування поточної діяльності. Розробка оперативних планів та графіків виробництва.

Виробнича програма підприємства. Формування вартісних показників виробничої програми: валова, товарна, чиста й реалізована продукція. Обґрунтування та оптимізація виробничої програми.

Маркетингова діяльність підприємства та її вплив на формування виробничої програми.

Тема 6. Персонал підприємства та продуктивність праці

Роль людського фактору в підвищенні ефективності діяльності підприємства. Кадри підприємства, їх склад і структура. Категорії персоналу підприємства, робітники, службовці, спеціалісти, керівники. Класифікація персоналу за професіями та кваліфікацією. Характеристика робітників за рівнем кваліфікації.

Чинники, що впливають на рівень кваліфікації керівників, спеціалістів і службовців. Особливості співвідношень категорій персоналу на підприємствах різних типів, розмірів і форм власності. Вплив науково-технічного прогресу на структуру кадрів.

Розрахунок чисельності працюючих на підприємстві. Планування дійсного фонду робочого часу працюючого. Методи визначення чисельності основних робітників за: трудомісткістю виробничої програми, нормами обслуговування, нормами виробітку. Розрахунок чисельності допоміжних робітників. Визначення чисельності керівників, спеціалістів і службовців.

Продуктивність праці та її вимірники: натуральні, трудові та вартісні. Планування росту продуктивності праці за техніко-економічними факторами. Резерви росту продуктивності праці. Динаміка продуктивності праці на підприємствах різних галузей. Наукова організація і нормування праці.

Особливості системи управління персоналом підприємства. Показники руху кадрів на

підприємстві. Сучасні вимоги до ділових якостей різних категорій персоналу. Форми та ефективність підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів.

Закордонний досвід формування ефективного використання кадрового потенціалу. Конкурсно-контрактна система найму працівників. Службова ротація кадрів.

Тема 7. Капітал підприємства

Матеріальні активи як сукупність виробничих фондів підприємства. Поділ виробничих фондів на основні і оборотні.

Поняття, класифікація, структура основних фондів і їх роль в розширеному відтворенні. Фактори, що визначають структуру основних фондів. Особливості структури основних фондів в галузях. Первісна, відновна та залишкова вартість основних фондів. Індексація основних фондів. Облік і оцінка основних фондів. Види та показники зношення основних фондів. Форми запобігання фізичному зношенню основних фондів – ремонт, модернізація, заміна та оцінка доцільності витрат на їх здійснення. Види ремонту і порядок його фінансування.

Амортизація основних фондів. Утворення і використання фонду амортизаційних відрахувань. Норми амортизації. Прискорена амортизація. Напрямки відтворення основних фондів. Розширене відтворення основних фондів технічне переозброєння, реконструкція і нове будівництво.

Система показників ефективності відтворення та використання основних фондів. Шляхи підвищення ефективності використання і основні напрямки інтенсифікації відтворення основних фондів.

Поняття оборотних коштів підприємства. Загальна характеристика та нормування оборотних коштів. Сутнісна характеристика та класифікація оборотних коштів підприємства.

Нормовані і ненормовані оборотні кошти. Методи розрахунку нормативів оборотних засобів (аналітичний, коефіцієнтний, прямого рахунку). Розрахунок нормативів оборотних засобів у виробничих запасах, незавершеному виробництві, витратах майбутніх періодів, залишках готової продукції на складі. Методика розрахунку показників ефективності використання оборотних коштів. Шляхи покращення використання оборотних коштів.

Тема 8. Нематеріальні та фінансові ресурси підприємства

Поняття і види нематеріальних ресурсів підприємства, їх вплив на конкурентоспроможність його продукції в певному сегменті ринку. Характеристика об'єктів промислової власності – винаходів, промислових зразків, товарних знаків, знаків обслуговування.

Інформаційні технології і програмні продукти. Нематеріальні активи як юридично оформлені права виключного користування об'єктами промислової та інтелектуальної власності; їх вартісна оцінка й строки зношування.

Поняття та класифікація фінансових ресурсів. Процес формування та джерела фінансових ресурсів підприємства.

Поняття та види кредитних ресурсів. Суть та джерела банківського кредитування підприємства. Формування вартості різних форм кредитних ресурсів. Комерційне та державне кредитування підприємств. Напрями діяльності закордонних спеціалізованих кредитних структур з обслуговування підприємств.

Тема 9. Інвестиційні ресурси підприємства

Поняття, характеристика та роль інвестицій у відтворенні виробничого потенціалу підприємства. Склад інвестицій підприємства. Внутрішні та зовнішні джерела інвестування. Різновиди та структура реальних (виробничих) інвестицій. Структура капітальних вкладень.

Планування виробничих інвестицій (капітальних вкладень). Джерела фінансування та обчислення необхідного обсягу капітальних вкладень.

Роль фінансових інвестицій. Види цінних паперів, порядок їх випуску й обігу. Державне регулювання й масштаби обігу цінних паперів в Україні.

Загальні положення методології визначення економічної ефективності фінансових і виробничих інвестицій. Методика оцінки ефективності виробничих інвестицій за умов ринку з урахуванням грошових потоків, ставок дисконту, господарського ризику й інфляції. Абсолютна і порівняльна ефективність виробничих інвестицій (капітальних вкладень). Ефективність

реконструкції. Врахування фактору часу при визначенні ефективності виробничих інвестицій. Особливості визначення і показники ефективності використання різних видів цінних паперів.

Сукупність чинників, що впливають на рівень ефективності інвестицій. Основні шляхи підвищення ефективності використання капітальних вкладень. Щорічний прибуток, як показник ефективності інвестиційного проекту.

Тема 10. Інноваційні процеси та їх ефективність

Поняття, характеристика й види інноваційних процесів та їх реалізація на підприємстві. Класифікація нововведень за масштабами впливу на ефективність виробництва (глобальні та локальні). Взаємозв'язок між видами інноваційних процесів на підприємстві. Інвестування нововведень та інноваційний лізинг.

Економічна ефективність напрямів НТП. Методика визначення економічної ефективності впровадження нової техніки (технічні нововведення). Економічний ефект на витратах виробництва нової техніки. Наближені методи визначення собівартості нової техніки. Економічний ефект на витратах експлуатації.

Сумарний (народногосподарський) і комерційний (внутрішньогосподарський) ефекти від впровадження нової техніки. Розрахунок річного економічного ефекту від впровадження технічних нововведень. Врахування фактору часу при розрахунку ефективності використання технічних нововведень. Особливості оцінки ефективності організаційних нововведень.

Змістовий модуль 2. Організація виробничого процесу. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства.

Тема 11. Техніко-технологічна база виробництва

Характеристика техніко-технологічної бази виробництва: поняття і значення. Складники техніко-технологічної бази, способи її формування на підприємстві. Особливості формування виробничої бази на підприємствах різних галузей економіки. Змістова характеристика і форми технічного розвитку підприємства (модернізація, капітальний ремонт і заміна діючого обладнання).

Діагностика стану технічного розвитку підприємства: сутність, процедура та основні показники (технічна оснащеність праці, рівень технології, технічний рівень устаткування, рівень комп'ютеризації та автоматизації виробничих процесів і процесів управління). Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства, його передбачуваність і комплексність.

Лізинг як форма оновлення технічної бази виробництва. Види лізингу за окремими класифікаційними ознаками, їх характеристика. Організаційно-правові основи здійснення лізингу. Ефективність лізингових послуг.

Поняття, види і чинники формування виробничої потужності підприємства. Методичні принципи розрахунку виробничої потужності діючого та заново створюваного підприємства. Особливості визначення виробничих потужностей підприємств різних галузей. Установлення і регулювання резервних потужностей на підприємствах. Показники та шляхи підвищення використання виробничих потужностей.

Тема 12. Організація виробництва

Поняття та основні елементи виробничого процесу. Поділ виробничих процесів за призначенням, перебігом у часі та ступенем механізації. Принципи організації виробничого процесу. Сутнісна характеристика, структура і принципи організації виробничих процесів. Виробничий цикл, тривалість виробничого циклу.

Організаційні типи виробництва (одиничне, серійне, масове), їх сутнісна характеристика. Дослідно-експериментальне виробництво. Характеристика робочих місць за техніко-економічними ознаками в різних організаційних типах виробництва. Порівняльна характеристика типів виробництва за ступенем їх ефективності.

Застосовувані методи організації виробництва. Потокове і непотокове виробництво: ознаки, умови застосування, класифікація. Особливості організації та основні параметри функціонування поточкових ліній. Тенденції

розвитку потокового виробництва на Україні та інших країнах світу.

Сутність і соціально-економічне значення застосування різних форм організації виробництва. Концентрація та розукрупнення виробництва. Спеціалізація, кооперування та конверсія виробничих підприємств, їх об'єктивна необхідність, сутність показники ефективності та рівня розвитку.

Тема 13. Виробнича і соціальна інфраструктура

Сутнісна характеристика інфраструктури підприємства. Види інфраструктури підприємства. Вплив інфраструктурних підрозділів на економіку підприємства.

Система технічного обслуговування підприємства: поняття і функції. Ремонтне, інструментальне, транспортне, енергетичне та складське господарства підприємства.

Необхідність і спрямованість соціальної діяльності підприємства в ринкових умовах господарювання. Планування соціального розвитку підприємства: забезпечення належних умов праці, побуту і проживання працівників; медичного та культурного обслуговування; мотивація трудової діяльності та підвищення ефективності праці. Активація соціальної діяльності підприємства. Сучасні проблеми соціального захисту працівників підприємства.

Визначення капітального будівництва як процесу розширеного відтворення об'єктів основного виробництва та інфраструктури, а також простого відтворення будівель і споруд. Конкретні функції підрозділів капітального будівництва підприємства. Планування розвитку інфраструктури. Проектно-кошторисна документація на будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інфраструктури.

Тема 14. Якість і конкурентоспроможність продукції

Загальна сутнісна характеристика продукції (послуг), її класифікація за економічним призначенням. Показники обсягу продукції (послуг). Номенклатура та асортимент продукції. Товарна, валова і чиста продукція. Обсяг реалізованої продукції.

Поняття, функції і принципи маркетингової діяльності. Виробнича, продуктова та комерційна концепції маркетингу. Стратегія і тактика маркетингу підприємства, їх вплив на формування програми випуску продукції (надання послуг). Особливості визначення попиту на окремі види продукції (послуг). Схема формування виробничої програми підприємства, її ресурсне обґрунтування.

Сутнісна характеристика матеріально-технічного забезпечення (МТЗ) виробництва, форми та системи МТЗ. Системи живлення матеріалами внутрішньовиробничих підрозділів. Обчислення потреби підприємства в матеріалах, регулювання запасів. Оптимізація партій поставки матеріалів.

Якість продукції (послуг) як економічна категорія. Показники та методи оцінки якості продукції (послуг). Конкурентоспроможність продукції вітчизняних підприємств на ринку: поняття і рівень. Багатофакторний вплив підвищення якості виробів на економіку та імідж підприємства. Шляхи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції (послуг) вітчизняних підприємств (технічні, організаційні та соціальні).

Стандартизація продукції, її складові елементи і принципи здійснення. Сфери застосування стандартів та технічних умов, прийнятих в Україні. Сертифікація продукції, її економічне значення. Обов'язкова і добровільна сертифікація виробів. Міжнародні системи сертифікації та національні системи якості. Формування систем якості на вітчизняних підприємствах. Економічна та соціальна ефективність стандартизації і сертифікації продукції.

Функції та організація роботи Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації. Державний нагляд за дотриманням вимог стандартів територіальними органами Держстандарту. Об'єкти державного нагляду. Відповідальність виробників за порушення вимог стандартів. Технічний контроль якості на виробництві, об'єкти та основні види технічного контролю.

Тема 15. Мотивація та оплата праці

Мотивація як процес стимулювання робітників до ефективної трудової діяльності. Моделі мотивації трудової діяльності. Вимоги до формування системи мотивації праці на підприємствах. Класифікація методів мотивації. Фундаментальні принципи та алгоритм регулювання поведінки працівників у трудовому колективі.

Поняття оплати праці. Основна заробітна плата і додаткова оплата праці. Функції оплати праці та їх реалізація. Сучасна державна політика оплати праці. Механізм державного регулювання та соціального захисту. Політика та основи організації оплати праці на підприємствах (в організаціях). Закон України «Про оплату праці». Регулювання оплати праці на основі колективного договору. Мінімальна заробітна плата. Тарифно-посадова система оплати праці.

Застосовувані форми заробітної плати. Основні системи оплати праці відрядної та почасової форм заробітної плати. Вибір форм і систем оплати праці на підприємствах різних форм власності. Колективні форми організації оплати праці.

Доплати і надбавки як самостійний елемент заробітної плати для компенсації або винагороди за відхилення від нормальних умов роботи. Класифікація доплат. Сутність і види надбавок. Принципи формування системи преміювання персоналу. Організація преміювання окремих категорій персоналу.

Сутність і стимулююча роль участі працівників фірми в її прибутках (доходах). Системи участі працівників у прибутках на основі відносин власності та за результатами виробничо-господарської діяльності.

Характеристика та ефективність окремих систем участі персоналу фірми в прибутках. Зарубіжний та вітчизняний досвід участі працівників у прибутках та власності приватизованих підприємств.

Тема 16. Валові витрати і ціни на продукцію

Поточні витрати (собівартість продукції) як комплексний економічний показник. Включення поточних витрат виробництва до собівартості продукції (послуг). Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками (ступенем однорідності, зв'язком з обсягом виробництва, способом обчислення на одиницю продукції). Структура поточних витрат за групами первинних елементів на підприємствах різних галузей і тенденція її зміни. Критичний обсяг виробництва продукції («точка безбитковості»), методи його знаходження. Вплив окремих чинників на зміну критичного обсягу.

Зміст і методика обчислення кошторису виробництва. Розрахунки кошторису виробництва за окремими економічними елементами. Порядок розробки кошторису виробництва. Собівартість валової, товарної і реалізованої продукції. Витрати на одиницю обсягу товарної продукції.

Калькулювання та його місце в економічних розрахунках. Об'єкти калькулювання та калькуляційні одиниці. Типова номенклатура та методика обчислення окремих статей калькуляції. Методи прогнозування собівартості нових виробів на етапах їх розробки та освоєння виробництва (питомих витрат, баловий, агрегатний, кореляційний).

Обґрунтування й вибір стратегії зниження поточних витрат на підприємствах України. Стратегічні напрями регулювання поточних витрат на підприємствах різних галузей народного господарства. Шляхи зниження поточних витрат у розрахунку на одиницю продукції: підвищення технічного рівня виробництва; удосконалення організації виробництва, праці та управління; збільшення обсягу виробництва та підвищення якості продукції. Визначення впливу окремих техніко-економічних чинників на зменшення поточних витрат.

Поняття, роль і функції ціни в ринковій економіці. Види цін (тарифів) і сфери їх застосування. Методи встановлення ціни: собівартість плюс прибуток; забезпечення фіксованої величини прибутку; за рівнем поточних цін (конкуренції); за рівнем попиту тощо. Система знижок і доплат до ціни.

Державне регулювання ціноутворення. Шляхи вдосконалення ціноутворення на продукцію (послуги) в Україні.

Тема 17. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства

Виручка від реалізації продукції і дохід підприємства. Дохід і прибуток – показники фінансових результатів; різниця між ними. Джерела формування прибутку (доходу) підприємства. Прибуток – основний показник діяльності підприємства. Типова схема використання прибутку. Показники прибутку, їх розрахунок. Рівень прибутковості підприємств різних галузей економіки України.

Рентабельність – відносний показник ефективності діяльності підприємства. Показники рентабельності та їх розрахунок. Шляхи підвищення рентабельності на підприємствах різних галузей економіки України.

Суть і методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства. Методика розрахунку показників фінансового стану підприємства: прибутковості, ліквідності, оборотності, стійкості.

Загальна методологія вимірювання ефективності виробництва. Види ефективності (економічна і соціальна; локальна і народногосподарська; первісна і мультиплікаційна; абсолютна і порівняльна). Система показників ефективності виробництва. Оцінка соціальної ефективності виробництва. Класифікація факторів зростання ефективності виробництва: внутрішні і зовнішні.

Тема 18. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства

Характеристика економічної безпеки суб'єкта господарювання. Багатоаспектне тлумачення економічної безпеки різнорівневих суб'єктів господарювання. Класифікація видів економічної безпеки за типами, сферами життєдіяльності та конкретними предметами. Способи оцінки економічної безпеки підприємства та інших суб'єктів господарювання. Можливі загрози економічній безпеці господарюючого суб'єкта. Збитки від зниження рівня економічної безпеки окремо взятого підприємства і певної їх сукупності.

Основні ознаки достатнього рівня економічної безпеки підприємства за умов ринкової системи господарювання. Зниження до критичної межі рівня економічної безпеки як основна причина настання кризового стану підприємства. Поняття економічної кризи підприємства. Легка, важка і катастрофічна економічна криза; основні причини і наслідки. Реакція керівництва фірми на настання економічної кризи: шоку, оборонного відступу, визнання кризи, адаптації і зміни поведінки. Розробка програми виходу з економічної кризи.

Стратегія забезпечення належної економічної безпеки підприємства. Основні групи чинників, що формують належний рівень економічної безпеки підприємства. Розробка власної довгострокової стратегії формування високого рівня економічної безпеки фірми. Необхідні заходи і ресурси для реалізації стратегії досягнення належної економічної безпеки господарюючого суб'єкта.

Об'єктивна необхідність формування та реалізації національної програми антикризового господарювання як важлива складова економічної безпеки вітчизняних підприємств та організацій. Змістова характеристика державної програми антикризового господарювання, форми та ефективність реалізації програми.

Тема 19. Реструктуризація і санація суб'єктів господарювання

Об'єктивна необхідність і стратегія структурної перебудови економіки та її базових галузей. Сутнісна характеристика та організаційні форми реструктуризації підприємств (організацій). Вплив реформування форм власності на реструктуризацію виробничо-господарської діяльності підприємств.

Розробка і реалізація програми (бізнес-проекту) реструктуризації різних організаційних утворень. Конверсія, диверсифікація та розукрупнення виробництва як дійові форми реструктуризації суб'єктів господарювання. Холдингові компанії як нові організаційні утворення, економічне обґрунтування їх створення в окремих галузях народного господарства України. Методичні підходи до визначення ефективності реструктуризації різних господарюючих суб'єктів. Вітчизняний та зарубіжний досвід реструктуризації суб'єктів господарювання.

Механізм санації та цілі її проведення. Програма санаційних заходів фінансово-економічного характеру. Особливості державної підтримки проведення санації потенційно-конкурентоспроможних підприємств (організацій). Практика, масштаби та ефективність санації

господарюючих суб'єктів в Україні.
Тема 20. Банкрутство та ліквідація підприємств
Сутнісна характеристика банкрутства підприємства. Причини та симптоми банкрутства фірми. Визначення зон ризику і банкрутства та реакція господарюючого суб'єкта на настання кризового фінансово-економічного стану. Процедура офіційного порушення справи про визнання банкрутом того чи іншого підприємства. Масштаби і тенденції банкрутства підприємств в Україні. Процес ліквідації (припинення діяльності) збанкрутілого суб'єкта господарювання. Управління майном боржника та оцінка можливих наслідків ліквідації збанкрутілих підприємств. Комплекс організаційно-економічних заходів і допустима тривалість процесу ліквідації підприємства-банкрута. Форми ліквідації підприємств-банкрутів: фізичне припинення діяльності, розпродаж майна «з молотка», перепрофілювання діяльності зі зміною власника тощо.

3.2. Розподіл у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять, програма навчальної дисципліни

3.2.1. Очна (денна)

1) Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	УСЬОГО	л	пр	сем	ла б	сам .в.
Змістовий модуль 1. Підприємництво в сучасній системі господарювання. Ресурсне забезпечення господарської діяльності	54	16	8	4		26
Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання	2	2		2		2
Тема 2. Зовнішнє середовище функціонування підприємства	4		2			4
Тема 3. Соціальна відповідальність підприємства	6					4
Тема 4. Управління підприємством	6	2		2		2
Тема 5. Планування діяльності підприємства	6	2				2
Тема 6. Персонал підприємства та продуктивність праці	6	2	2			2
Тема 7. Капітал підприємства	6	2	2			2
Тема 8. Нематеріальні та фінансові ресурси підприємства	4	2				2
Тема 9. Інвестиційні ресурси підприємства	6	2				4
Тема 10. Інноваційні процеси та їх ефективність	6	2	2			2
Змістовий модуль 2. Організація виробничого процесу. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства.	66	18	12	2		34
Тема 11. Техніко-технологічна база виробництва	6	2	2			2
Тема 12. Організація виробництва	6	2	2			4
Тема 13. Виробнича і соціальна інфраструктура	6					4
Тема 14. Якість і конкурентоспроможність продукції	8	2	2			4
Тема 15. Мотивація та оплата праці	8	2	2			4
Тема 16. Валові витрати і ціни на продукцію	8	2	2			4
Тема 17. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства	10	4	2			4
Тема 18. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства	4	2		2		2
Тема 19. Реструктуризація і санація суб'єктів господарювання	4					4
Тема 20. Банкрутство та ліквідація підприємства	6	2				2
РАЗОМ	120	34	20	6		60

2) Теми та короткий зміст лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання	Поняття підприємства, його мета, функції та основні ознаки. Підприємницька діяльність, її принципи, форми і типи. Правові основи функціонування підприємств в Україні. Підприємницькі договори, їх структура і порядок укладання.	2
2	Тема 4. Управління підприємством	Управління підприємством: поняття, завдання і принципи. Функції, інструменти та риси сучасного управління. Методи управління. Організаційні структури управління підприємством.	2
3	Тема 5. Планування діяльності підприємства	Планування як функція управління, його принципи і методи. Система планів підприємства, їх взаємозв'язок та порядок розробки. Стратегічне планування на підприємстві. Характеристика бізнес-планування. Виробнича програма підприємства, її розроблення та обґрунтування	2
4	Тема 6. Персонал підприємства та продуктивність праці	Персонал підприємства, його склад. Структура персоналу підприємства, чинники, що впливають на неї. Розрахунок чисельності працюючих на підприємстві. Управління персоналом підприємства. Продуктивність праці, показники і методи її вимірювання. Організація і нормування праці на підприємстві.	2
5	Тема 7. Капітал підприємства	Загальна характеристика капіталу та виробничих фондів підприємства. Вартісна оцінка основних виробничих фондів. Амортизація основних фондів. Поняття, матеріальний склад і структура оборотних фондів підприємства. Показники використання та нормування витрат матеріальних ресурсів. Оборотні кошти підприємства: поняття, класифікація і структура. Розрахунок нормативів оборотних коштів.	2
6	Тема 8. Нематеріальні та фінансові ресурси підприємства	Поняття і види нематеріальних ресурсів підприємства, їх характеристика. Нематеріальні активи підприємства, їх оцінка та зношування. Сутнісні характеристики та класифікація фінансових ресурсів підприємства.	2
7	Тема 9. Інвестиційні ресурси підприємства	Сутність і види інвестицій. Виробничі інвестиції, їх склад і структура Планування виробничих інвестицій. Фінансові інвестиції.	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
8	Тема 10. Інноваційні процеси та їх ефективність	Інноваційні процеси: поняття, види і характеристики. Основи методики визначення економічної ефективності технічних нововведень Оцінка сукупного економічного ефекту від технічних нововведень. Розрахунок комерційного ефекту у виробників технічних новинок	2
9	Тема 11. Техніко-технологічна база виробництва	Характеристика техніко-технологічної бази виробництва. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства. Лізинг як форма оновлення технічної бази виробництва. Формування і використання виробничої потужності підприємства.	2
10	Тема 12. Організація виробництва	Організаційні типи виробництва, їх характеристика. Поняття і класифікація методів організації виробничого процесу. Поняття виробничого циклу, його структура. Підготовка виробництва.	2
11	Тема 14. Якість і конкурентоспроможність продукції	Загальна характеристика продукції (послуг). Показники і методи оцінки якості продукції. Управління якістю продукції. Стандартизація і сертифікація продукції. Конкурентоспроможність продукції, чинники її забезпечення і методика оцінки. Економічна ефективність і шляхи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції	2
12	Тема 15. Мотивація та оплата праці	Мотивація трудової діяльності. Сучасна політика оплати праці Тарифна система та її елементи. Форми і системи оплати праці. Формування фонду оплати праці на підприємстві.	2
13	Тема 16. Валові витрати і ціни на продукцію	Поняття і класифікація витрат. Собівартість продукції, її види і показники Формування кошторису витрат на виробництво Калькулювання витрат на виробництво та реалізацію продукції Економічний зміст, функції і види цін. Формування гуртових і роздрібних цін на продукцію. Методи ціноутворення.	2
14	Тема 17. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства	Дохід і прибуток підприємства, схеми їх формування та розподілу. Прибутковість діяльності підприємств, показники, що її характеризують.	2
15		Суть та оцінка загального фінансово-економічного стану підприємства Ефективність виробництва: суть, види і показники. Показники, резерви і чинники підвищення ефективності виробництва.	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
16	Тема 18. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства	Економічна безпека підприємства: сутність, мета, елементи і схема організації. Напрямки організації економічної безпеки підприємства за функціональними складовими Оцінка рівня економічної безпеки підприємства. Управління ризиками господарської діяльності.	2
17	Тема 20. Банкрутство та ліквідація підприємств	Причини і симптоми банкрутства підприємства. Процедура порушення справи про банкрутство Процес ліквідації збанкрутілих підприємств	2
Всього			34

3) Темати та короткий зміст семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема. Підприємство у сучасній системі господарювання	Підприємство як суб'єкт господарювання. Середовище функціонування підприємства. Соціальна відповідальність підприємства.	2
2	Тема. Структура та управління підприємством	Принципи та методи управління підприємством. Організаційна структура управління підприємством.	2
3	Тема. Банкрутство, санація, реструктуризація та ліквідація підприємства	Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства. Реструктуризація і санація суб'єктів господарювання. Банкрутство та ліквідація підприємств.	2
Всього			6

4) Темати та короткий зміст практичних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема. Аналіз середовища функціонування підприємства	Макро- і мікроекономічне середовище підприємства. PEST-аналіз, аналіз галузі, SWOT-аналіз зовнішнього середовища підприємства.	2
2	Тема. Визначення чисельності працівників	Визначення чисельності окремих категорій працівників. Методика розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах.	2
3	Тема. Визначення вартості основних засобів та розрахунок амортизаційних відрахувань. Нормування оборотних засобів.	Визначення первісної вартості основних засобів, розрахунок амортизаційних відрахувань і показників ефективності використання основних засобів підприємства. Розрахунок ефективності використання оборотних засобів та їх нормування	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
4	Тема. Оцінювання ефективності інноваційних та інвестиційних процесів на підприємстві	Методологія визначення економічної ефективності фінансових і виробничих інвестицій. Методика визначення економічної ефективності впровадження нової техніки.	2
5	Тема. Виробничий процес та його раціональна організація на підприємстві	Визначення тривалості виробничого та технологічного циклів виготовлення продукції, а також з оптимізації їх структури	2
6	Тема. Виробнича програма та виробнича потужність підприємства	Розрахунок виробничої потужності підрозділів підприємства	2
7	Тема. Оплата праці на підприємстві	Методологія визначення відрядної та почасової форм заробітної плати. Вибір форм і систем оплати праці на підприємствах різних форм власності.	2
8	Тема. Визначення собівартості продукції та її ринкової ціни	Розрахунок показників собівартості продукції та калькулювання собівартості продукції (послуг). Розрахунок ціни одиниці продукції	2
9	Тема. Організація системи забезпечення якості і конкурентоспроможності продукції	Якість продукції (послуг) як економічна категорія. Показники й методи оцінювання якості продукції (послуг). Поняття й визначення рівня конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств на ринку. Стандартизація і сертифікація продукції.	2
10	Тема. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства.	Визначення прибутку підприємства та його розподіл. Аналіз показників оцінювання фінансово-економічного стану підприємства. Розрахунок показників рентабельності.	2
Всього			20

5) Темі та короткий зміст лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1			
2			
Всього			

б) Темі, що виносяться на самостійне опрацювання, їх короткий зміст

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання	Класифікація підприємств. Форми об'єднання підприємств, їх утворення, мета і функції. Міжнародний бізнес, його суб'єкти, типи і види.	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
2	Тема 2. Зовнішнє середовище функціонування підприємства	Стейкхолдери та їхній вплив на діяльність підприємства	4
3	Тема 3. Соціальна відповідальність підприємства	Соціально відповідальний маркетинг. Екологічна компонента соціальної відповідальності	4
4	Тема 4. Управління підприємством	Напрями вдосконалення управління підприємством. Вищі орган державного управління підприємствами та організаціям	2
5	Тема 5. Планування діяльності підприємства	Тактичне і оперативне планування діяльності підприємства. Маркетингова діяльність підприємства та її вплив на формування виробничої програми.	2
6	Тема 6. Персонал підприємства та продуктивність праці	Форми та ефективність підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Закордонний досвід формування ефективного використання кадрового потенціалу.	2
7	Тема 7. Капітал підприємства	Напрямки відтворення основних фондів. Шляхи покращення використання оборотних коштів підприємства.	2
8	Тема 8. Нематеріальні та фінансові ресурси підприємства	Методичні підходи до визначення ринкової вартості нематеріальних активів. Напрями діяльності закордонних спеціалізованих кредитних структур з обслуговування підприємств.	2
9	Тема 9. Інвестиційні ресурси підприємства	Сутність і види інвестицій. Виробничі інвестиції, їх склад і структура Планування виробничих інвестицій. Фінансові інвестиції.	4
10	Тема 10. Інноваційні процеси та їх ефективність	Класифікація нововведень за масштабами впливу на ефективність виробництва (глобальні та локальні). Взаємозв'язок між видами інноваційних процесів на підприємстві.	2
11	Тема 11. Техніко-технологічна база виробництва	Установлення і регулювання резервних потужностей на підприємствах. Показники та шляхи підвищення використання виробничих потужностей.	2
12	Тема 12. Організація виробництва	Сутність і соціально-економічне значення застосування різних форм організації виробництва.	4
13	Тема 13. Виробнича та соціальна інфраструктура	Планування розвитку інфраструктури. Проектно-кошторисна документація на будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інфраструктури.	4
14	Тема 14. Якість і конкурентоспроможність продукції	Маркетингова діяльність і формування програми випуску продукції (надання послуг). Державний нагляд за якістю та внутрішньовиробничий технічний контроль.	4
15	Тема 15. Мотивація та	Доплати і надбавки до зарплати та організація	4

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
	оплата праці	преміювання персоналу. Участь працівників у прибутках підприємства.	
16	Тема 16. Валові витрати і ціни на продукцію	Джерела, чинники і шляхи зниження собівартості продукції. Планування зниження собівартості продукції.	4
17	Тема 17. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства	Шляхи підвищення рентабельності на підприємствах різних галузей економіки України.	4
18	Тема 18. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства	Служба безпеки підприємства. Характеристика державної програми антикризового господарювання, форми та ефективність реалізації програми.	2
19	Тема 19. Реструктуризація і санація суб'єктів господарювання	Особливості державної підтримки проведення санації потенційно-конкурентноспроможних підприємств. Практика, масштаби та ефективність санації господарюючих суб'єктів в Україні.	4
20	Тема 20. Банкрутство та ліквідація підприємств	Масштаби і тенденції банкрутства підприємств в Україні.	2
Всього			60

3.2.2. ЗАОЧНА

1) Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	УСЬОГО	л	пр	сем	лаб	сам .в.
Змістовий модуль 1. Підприємництво в сучасній системі господарювання. Ресурсне забезпечення господарської діяльності	58	6	2	2		48
Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання	6	2				4
Тема 2. Зовнішнє середовище функціонування підприємства	6					6
Тема 3. Соціальна відповідальність підприємства	6			2		4
Тема 4. Управління підприємством	6					6
Тема 5. Планування діяльності підприємства	4					4
Тема 6. Персонал підприємства та продуктивність праці	8	2				6
Тема 7. Капітал підприємства	10	2	2			6
Тема 8. Нематеріальні та фінансові ресурси підприємства	4					4
Тема 9. Інвестиційні ресурси підприємства	4					4
Тема 10. Інноваційні процеси та їх ефективність	4					4
Змістовий модуль 2. Організація виробничого процесу. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства.	62		2			60
Тема 11. Техніко-технологічна база виробництва	6					6
Тема 12. Організація виробництва	6					6
Тема 13. Виробнича і соціальна інфраструктура	4					4

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	УСЬОГО	л	пр	сем	лаб	сам .в.
Тема 14. Якість і конкурентоспроможність продукції	8					8
Тема 15. Мотивація та оплата праці	8					8
Тема 16. Валові витрати і ціни на продукцію	8		2			6
Тема 17. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства	8					8
Тема 18. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства	6					6
Тема 19. Реструктуризація і санація суб'єктів господарювання	4					4
Тема 20. Банкрутство та ліквідація підприємств	4					4
РАЗОМ	120	6	4	2		108

2) Теми та короткий зміст лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання	Поняття підприємства, його мета, функції та основні ознаки. Підприємницька діяльність, її принципи, форми і типи. Правові основи функціонування підприємств в Україні. Підприємницькі договори, їх структура і порядок укладання.	2
2	Тема 6. Персонал підприємства та продуктивність праці	Персонал підприємства, його склад. Структура персоналу підприємства, чинники, що впливають на неї. Розрахунок чисельності працюючих на підприємстві. Управління персоналом підприємства. Продуктивність праці, показники і методи її вимірювання. Організація і нормування праці на підприємстві.	2
3	Тема 7. Капітал підприємства	Загальна характеристика капіталу та виробничих фондів підприємства. Вартісна оцінка основних виробничих фондів. Амортизація основних фондів. Поняття, матеріальний склад і структура оборотних фондів підприємства. Показники використання та нормування витрат матеріальних ресурсів. Оборотні кошти підприємства: поняття, класифікація і структура. Розрахунок нормативів оборотних коштів.	2
Всього			6

3) Теми та короткий зміст семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема. Підприємство у	Підприємство як суб'єкт господарювання.	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
	сучасній у сучасній системі господарювання	Середовище функціонування підприємства. Соціальна відповідальність підприємства.	
Всього			2

4) Теми та короткий зміст практичних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема. Визначення вартості основних засобів та розрахунок амортизаційних відрахувань. Нормування оборотних засобів.	Визначення первісної вартості основних засобів, розрахунку амортизаційних відрахувань і показників ефективності використання основних засобів підприємства. Розрахунок ефективності використання оборотних засобів та їх нормування	2
2	Тема. Визначення собівартості продукції та її ринкової ціни	Розрахунок показників собівартості продукції та калькулювання собівартості продукції (послуг). Розрахунок ціни одиниці продукції	2
Всього			4

5) Теми та короткий зміст лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1			
2			
Всього			

6) Теми, що виносяться на самостійне опрацювання, їх короткий зміст

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання	Класифікація підприємств. Форми об'єднання підприємств, їх утворення, мета і функції. Міжнародний бізнес, його суб'єкти, типи і види.	4
2	Тема 2. Зовнішнє середовище функціонування підприємства	Середовище функціонування підприємства, його структура. Внутрішнє середовище підприємства. Макросередовище господарювання підприємств. Мікросередовище підприємства, його елементи. Аналіз зовнішнього середовища підприємства	6
3	Тема 3. Соціальна відповідальність підприємства	Поняття та зміст соціальної відповідальності підприємства. Сучасні моделі корпоративної соціальної відповідальності. Соціальна відповідальність у внутрішньому середовищі.	4

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
		Зовнішня соціальна відповідальність.	
4	Тема 4. Управління підприємством	Управління підприємством: поняття, завдання і принципи. Функції, інструменти та риси сучасного управління. Методи управління. Організаційні структури управління підприємством. Напрями вдосконалення управління підприємством. Вищі орган державного управління підприємствами та організаціям	6
5	Тема 5. Планування діяльності підприємства	Планування як функція управління, його принципи і методи. Система планів підприємства, їх взаємозв'язок та порядок розробки. Стратегічне планування на підприємстві. Характеристика бізнес-планування. Виробнича програма підприємства, її розроблення та обґрунтування	4
6	Тема 6. Персонал підприємства та продуктивність праці	Форми та ефективність підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Закордонний досвід формування ефективного використання кадрового потенціалу.	6
7	Тема 7. Капітал підприємства	Напрямки відтворення основних фондів. Шляхи покращення використання оборотних коштів підприємства.	6
8	Тема 8. Нематеріальні та фінансові ресурси підприємства	Поняття і види нематеріальних ресурсів підприємства, їх характеристика. Нематеріальні активи підприємства, їх оцінка та зношування. Сутнісні характеристики та класифікація фінансових ресурсів підприємства. Методичні підходи до визначення ринкової вартості нематеріальних активів. Напрями діяльності закордонних спеціалізованих кредитних структур з обслуговування підприємств.	4
9	Тема 9. Інвестиційні ресурси підприємства	Сутність і види інвестицій. Виробничі інвестиції, їх склад і структура Планування виробничих інвестицій. Фінансові інвестиції. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій. Чинники впливу на ефективність інвестицій.	4
10	Тема 10. Інноваційні процеси та їх ефективність	Інноваційні процеси: поняття, види і характеристики. Основи методики визначення економічної ефективності технічних нововведень Оцінка сукупного економічного ефекту від технічних нововведень. Розрахунок комерційного ефекту у виробників	4

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
		технічних новинок	
11	Тема 11. Техніко-технологічна база виробництва	Характеристика техніко-технологічної бази виробництва. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства. Лізинг як форма оновлення технічної бази виробництва. Формування і використання виробничої потужності підприємства.	6
12	Тема 12. Організація виробництва	Організаційні типи виробництва, їх характеристика. Поняття і класифікація методів організації виробничого процесу. Поняття виробничого циклу, його структура. Підготовка виробництва. Сутність і соціально-економічне значення застосування різних форм організації виробництва.	6
13	Тема 13. Виробнича і соціальна інфраструктура	Поняття, види та значення інфраструктури. Система технічного обслуговування. Соціальна інфраструктура та соціальна діяльність підприємства. Відтворення та розвиток інфраструктури.	4
14	Тема 14. Якість і конкурентоспроможність продукції	Загальна характеристика продукції (послуг). Показники і методи оцінки якості продукції. Управління якістю продукції. Стандартизація і сертифікація продукції. Конкурентоспроможність продукції, чинники її забезпечення і методика оцінки. Економічна ефективність і шляхи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції. Маркетингова діяльність і формування програми випуску продукції (надання послуг). Державний нагляд за якістю та внутрішньовиробничий технічний контроль.	8
15	Тема 15. Мотивація та оплата праці	Мотивація трудової діяльності. Сучасна політика оплати праці Тарифна система та її елементи. Форми і системи оплати праці. Формування фонду оплати праці на підприємстві. Доплати і надбавки до зарплати та організація преміювання персоналу. Участь працівників у прибутках підприємства.	8
16	Тема 16. Валові витрати і ціни на продукцію	Поняття і класифікація витрат. Собівартість продукції, її види і показники. Формування кошторису витрат на виробництво. Економічний зміст, функції і види цін. Формування гуртових і роздрібних цін на продукцію. Методи ціноутворення. Джерела, чинники і шляхи зниження собівартості продукції.	6

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
		Планування зниження собівартості продукції.	
17	Тема 17. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства	<p>Дохід і прибуток підприємства, схеми їх формування та розподілу.</p> <p>Прибутковість діяльності підприємств, показники, що її характеризують.</p> <p>Суть та оцінка загального фінансово-економічного стану підприємства</p> <p>Ефективність виробництва: суть, види і показники.</p> <p>Показники, резерви і чинники підвищення ефективності виробництва.</p> <p>Шляхи підвищення рентабельності на підприємствах різних галузей економіки України.</p>	8
18	Тема 18. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства	<p>Економічна безпека підприємства: сутність, мета, елементи і схема організації.</p> <p>Напрямки організації економічної безпеки підприємства за функціональними складовими</p> <p>Оцінка рівня економічної безпеки підприємства.</p> <p>Управління ризиками господарської діяльності.</p> <p>Служба безпеки підприємства.</p> <p>Характеристика державної програми антикризового господарювання, форми та ефективність реалізації програми.</p>	6
19	Тема 19. Реструктуризація і санація суб'єктів господарювання	<p>Реструктуризація підприємства: види, форми і механізм здійснення.</p> <p>Суть, мета і види санації підприємства.</p> <p>Особливості державної підтримки проведення санації потенційно-конкурентноспроможних підприємств (організацій).</p> <p>Практика, масштаби та ефективність санації господарюючих суб'єктів в Україні.</p>	4
20	Тема 20. Банкрутство та ліквідація підприємств	<p>Причини і симптоми банкрутства підприємства.</p> <p>Процедура порушення справи про банкрутство</p> <p>Процес ліквідації збанкрутілих підприємств</p>	4
Всього			108

4. Форми та методи викладання, навчання і оцінювання

4.1. Форми та методи викладання, навчання: студентоцентризований, проблемно-орієнтований, професійноорієнтований, комунікативний, міждисциплінарний підходи до навчання.

Викладання дисципліни здійснюється із застосуванням: словесних методів (лекція, пояснення, дискусія, бесіда, консультація тощо); практичних методів (бізнес-кейси: індивідуальні або командні); наочних методів (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали тощо); інформаційних ресурсів; комп'ютерних засобів навчання.

4.2. Форми та методи поточного контролю: захист бізнес-кейсів, результатів досліджень; усне та письмове опитування; аналітичні звіти, реферати, тези доповідей; презентації результатів виконання завдань; оцінювання завдань практичних робіт.

4.3. Форми та методи підсумкового контролю: іспит.

5. Засоби діагностики результатів навчання

Екзамен; стандартизовані тести; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах; розрахункові роботи; інші види індивідуальних та групових завдань.

6. Розподіл балів, які отримують студенти

6.1. Шкала оцінювання з навчальної дисципліни у балах за всі види навчальної діяльності (шкала Інституту), яка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та у чотирибальну національну (державну) шкалу:

Сума балів за шкалою Інституту	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Іспит	Залік
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано
82-89	B (дуже добре)	Добре	
75-81	C (добре)	Задовільно	
65-74	D (задовільно)		
60-64	E (достатньо)	Незадовільно	Не зараховано
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		
1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)		

6.1.1. Розподіл вагових коефіцієнтів для іспиту (для денної форми навчання):

Іспит:

Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2 Рейтингова (підсумкова) оцінка за змістовий модуль 2, враховуючи поточне опитування)			Іспит	Рейтингова (підсумкова) оцінка з навчальної дисципліни (100 балів)
20 %			40 %			40 %	100
T1	...	T10	T11	...	T20		

6.1.2. Розподіл вагових коефіцієнтів для іспиту (для заочної форми навчання):

Іспит:

Змістовий модуль										Іспит	Рейтингова (підсумкова) оцінка з навчальної дисципліни (100 балів)
МКР та підсумкова оцінка за змістовий модуль, враховуючи оцінку за захист навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення											
60 %										40 %	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	...	T20		

7. Критерії оцінювання складових поточного контролю навчальної діяльності студента

7.1. Компетенції (знання, уміння та навички), продемонстровані на навчальних заняттях (враховуючи знання з тем, що виносяться на самостійне опрацювання) оцінюються за 100-бальною системою.

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
98-100	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
94-97	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
90-93	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
86-89	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії,

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
	нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
81-85	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
75-80	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
70-74	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
65-69	Студент розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
60-64	Студент володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
50-59	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
35-49	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
1-34	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.

7.2. Оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання здійснюється за 100-бальною системою.

7.3. Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється за 100-бальною системою.

7.4. Оцінювання захист навчального матеріалу, що виноситься на

самостійне вивчення для студентів заочної форми навчання здійснюється за 100-бальною системою.

7.5. Оцінювання іспиту здійснюється за 100-бальною системою.

8. Інструменти, обладнання, програмне, методичне забезпечення навчальної дисципліни

1. Робоча програма.
2. Плани занять, конспекти лекцій
3. Перелік основної та додаткової літератури.
4. Навчально-методичні матеріали до семінарських занять.
5. Засоби поточного контролю.
6. Комплекс модульних контрольних робіт (МКР).
7. Методичні вказівки до самостійної роботи.
8. Електронний підручник.

9. Рекомендовані джерела інформації

9.1. Нормативно-правова база

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр>
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV // Редакція від 11.06.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
5. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII // Редакція від 23.07.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
6. Закон України «Про стандартизацію» від 05.06.2014 № 1315-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text>
7. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
8. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII // Редакція від 30.04.2017. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Мінфіну від 27.04.2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» затверджене наказом Мінфіну від 18.10.1999 р. № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.
11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства фінансів України №73 від 07.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерством фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерством фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

9.2. Основна література

1. Бандурка О.М., Ковальов Є.В., Садиков М.А., Маковоз О.С. Економіка підприємства: навч. посібник / за ред. О.М. Бандурки. Харків: ХНУВС. 2017. 192 с.

2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. Київ: Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.

3. Горбач Л.М., Котляров В.О. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2021. 620 с.

4. Гринчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погріщук Б.В. Економіка підприємства : навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 304 с.

5. Дмитрієв І.А., Шевченко І.Ю. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів. Харків: ХНАДУ, 2018. 292 с.

6. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.

7. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ: Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. 472 с.

8. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 728 с.

9. Крикавський Є.В., Люльчак З.С. Економіка і фінанси підприємств: навч. посібник. Київ: Ліра-К, 2013. 696 с.

10. Петренко М.І., Драбовський А.Г., Петренко В.М. Економіка підприємства: навч. посібник. Вінниця: «Меркьюрі-Поділля», 2018. Т. 1. С. 432.

11. Петренко М.І., Драбовський А.Г., Петренко В.М. Економіка підприємства: навч. посібник. Вінниця: «Меркьюрі-Поділля», 2018. Т. 2. С. 404.

12. Романченко Н.В., Кожемякіна Т.В., Пічик К.В. Економіка підприємства: навч. посібник. Київ: НаУКМА, 2018. 304 с.

13. Філюк Г.М. Економіка підприємства. Тренінг-курс: навч. посібник. Київ: Київський університет, 2017. 191 с.

14. Юрченко Н.Б., Кравчук Р.С., Запухляк І.Б., Василик І.І. Економіка підприємства: навч. посібник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2018. 377 с.

9.3. Додаткова література

1. Афанасьєв М.В., Плоха О.Б. Економіка підприємства: підручник. Київ: Ліра-К, 2013. 664 с.

2. Бачинська О.М. Мотивація персоналу підприємств в реаліях сьогодення. *Інклюзія і суспільство*. 2024. № 3. URL: <https://journals.kpdi.in.ua/index.php/-inclusion-society/issue/archive>

3. Бачинська О.М. Соціальне підприємництво: теоретико-прикладний аспект. *Фінансові важелі соціально-економічного механізму взаємодії суб'єктів господарювання різних типів та сфер діяльності* : монографія. За заг. ред. А.Г. Семенова. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 236-251.

4. Бачинська О.М., Хмарська І.А., Сігаєва Т.Є. Оцінка ефективності та якості управління логістичним потенціалом. *Економіка та суспільство*. 2023. №49. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2299>

5. Бачинська О.М. Решетюк О.С. Теоретичні засади фінансово-економічної безпеки підприємства. *Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 11-12 травня 2022 р.). Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. С. 55-57.

6. Економіка і бізнес: підручник / за ред. Л.Г. Мельника, О.І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.

7. Калініченко О.В., Плотник О.Д. Економіка підприємства. Практикум: навч. посібник. Київ: Кондор, 2012. 600 с.

8. Мірошніченко О.Ю., Ревуцька Н.В., Гончарова О.М. Управління ресурсами підприємства: навч. посібник. Київ: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. 217с.

9. Причепя І.В., Руда Л.П. Економіка та організація виробництва. Самостійна та індивідуальна робота студентів: навч. посібник. Вінниця: ВНТУ, 2017. 186 с.

10. Соломіна Г.В. Економіка підприємства : практикум. Дніпро : Видавець Біла К.О., 2020. 142 с.

11. Тарасенко І.О., Любенко Н.М. Фінанси підприємств: підручник. URL: https://pidruchniki.com/84803/finansi/finansi_pidpriyemstv.

12. Шевченко Л.С. Економіка підприємства: навч. посіб. / за заг. ред. Л.С. Шевченко. Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2011. 208 с.

9.4. Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua>.

2. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: www.kmu.gov.ua.

4. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

5. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>.

6. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>.

7. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.

8. Веб-сайт наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL: <http://lib.pu.if.ua>.

9. Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
10. Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень ім. Разумкова. URL: <http://razumkov.org.ua>.
11. Портал для підприємців. URL: <https://sme.gov.ua>.
12. Мережа бізнес-інформації. URL: <https://bin.ua>.
13. Інформаційний бізнес-портал «LIGA online», «Ліга. Бізнес». URL: <https://biz.liga.net>.